ISSN 2308-0361

ВІДКРИТІ ІННОВАЦІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТ*

Анастасія Ярмолюк,
аспірантка кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ID ORCID: 0000-0002-2844-9040

Стаття присвячена дослідженню поняття відкритих інновацій та визначенню ролі правової охорони інтелектуальної власності в межах впровадження даної моделі. Автор зауважує, що одним із показників інноваційних підприємств нового типу є їх здатність до входу в зовнішні партнерства, при реалізації яких отримується спільна вигода від кооперації у вигляді запуску спільних інноваційних продуктів. На основі аналізу успішного міжнародного досвіду зазначено необхідність застосування концепції відкритих інновацій суб'єктами господарювання в Україні при здійсненні сучасного інноваційного виробництва. Оскільки ця модель сприяє отриманню додаткового інтелектуального потенціалу в інноваційний процесс.

Ключові слова: відкриті інновації, право інтелектуальної власності, інтелектуальна власність, інноваційне підприємство, «розумне місто»

Вступ. Ефективна правова охорона інтелектуальної власності надає інноваційним підприємствам велику кількість правових можливостей, що сприяють продуктивному завершенню інновацій в межах концепції відкритих інновацій. Такі правові можливості охоплюють ліцензування, відчуження прав інтелектуальної власності та стратегічні ділові партнерства або альянси для успішної комерціалізації нових креативних технологій. Так, правова охорона інтелектуальної власності може сприяти створенню такої стратегічно корисної форми партнерства як спільні підприємства, що допомагає інноваційному підприємству швидше подолати «долину смерті». Також інтелектуальна власність сприяє прийняттю виваженого рішення інвесторів венчурного капіталу, якщо стратегія інноваційного підприємства вказує на ефективне використання прав інтелектуальної власності, що значно підвищить його потенціал для отримання майбутніх доходів та розвитку конкурентоспроможності. Отже, правова охорона інтелектуальної власності забезпечує фактичний доступ до технічних засобів та фінансування, а також сильну переговорну позицію при заснуванні ділових партнерських правовідносин.

Результати останніх аналітичних досліджень свідчать, що Україна за рік з 2018 року вийшла з топ-50 найбільш

* Стаття друкується в авторській редакції.

інноваційних країн світу. Bloomberg Innovation Index аналізує критерії для оцінки інноваційних економік різних країн світу, використовуючи такі вагомі показники, як виробничі потужності, витрати на дослідження та розробки тощо. Наша країна за версією Bloomberg з 46 місця у 2018 році за рік досягла 53 позиції. Статус найінноваційнішої країни в світі в 2019 році зберегла за собою Південна Корея. На другому місці знаходиться Німеччина завдяки покращенням у сфері досліджень і освіти. До топ-5 інноваційних економік також входять Фінляндія, Швейцарія та Ізраїль [31].

Також серед негативних тенденцій можна зазначити, що за 2019 рік Україна опустилася на дві позиції в рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (WEF) порівняно з показниками 2018 року, зайнявши 85 місце з 141. Згідно з даним рейтингом, по інфраструктурі Україна знаходиться на 57 місці (як і в 2018-м), за рівнем впровадження технологій — на 78 місці (було — 77), за здатністю до інновацій — на 60 місці (було — 58). У п'ятірку лідерів рейтингу цього року увійшли Сінгапур, США, Гонконг, Нідерланди і Швейцарія [34].

Тому для подолання проблеми втрати рівня конкурентоспроможності та з метою підвищення потенціалу інноваційності країни в умовах активної реалізації моделі розвитку цифрової економіки та впровадження цифрових технологій необхідним є застосування концепції відкритих інновацій інноваційними підприємствами в Україні.

Літературний огляд. Тематику особливостей концепції відкритих інновацій досліджували Л. Названова, А. Панков, Є. Панченко, Н. Рудь, В. Чабан, Д. Черваньов, Г. Чесбро та інші. Однак, поза увагою провідних науковців залишилися питання, пов'язані з визначенням ролі інтелектуальної власності в межах впровадження моделі відкритих інновацій в Україні.

Мета і завдання дослідження. Враховуючи вищевказане, метою статті є визначення правового режиму концепції відкритих інновацій та подальших перспектив її застосування інноваційними підприємствами з урахуванням міжнародного досвіду. Для досягнення мети дослідження завданням статті є аналіз властивостей відкритих інновацій крізь призму права інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. В умовах розвитку цифрової економіки в Україні, патентне право не встигає за динамікою появи нових розробок і технологій, особливо ця тенденція неодноразово спостерігається в IT-індустрії при розвитку штучного інтелекту.

Галузь IT є місцем реалізації нових проектів, упровадження інновацій, пошуку нестандартних рішень. Програмне забезпечення, бази даних, доменні імена, цифрові твори, інтерфейси, сайти та комп'ютерні ігри є новими об'єктами права інтелектуальної власності, що створюються в межах концепції відкритих інновацій у партнерстві інноваційних підприємств. Також постає проблема правової охорони штучного інтелекту в межах права інтелектуальної власності та контенту на інтернет-агрегаторах [19].

Закритий перелік загальновизнаних на рівні як міжнародного, так і національного законодавства інститутів права інтелектуальної власності надає інноваційним підприємствам обмежену свободу вибору визначення стратегії правової охорони інтелектуальної власності при виведенні продуктів на світові ринки збуту в межах реалізації їх інноваційних проектів. Тому важливо визначити співвідношення між патентами, ноу-хау та відкритими ліцензіями у сфері права інтелектуальної власності.

Аналізуючи роль патентів при використанні концепції відкритих інновацій, Г. Чесбро у науковому дослідженні «Відкриті бізнес-моделі» визначає нагальну необхідність отримання компанією патентів як інструментів правової

охорони інтелектуальної власності під час дійсної відкритості інновацій [30].

Однак, як наголошує експерт ВОІВ, колишній виконавчий директор Патентного відомства Великобританії Р. Марчант, наявність патенту ще не гарантує успішний вихід продукту на ринок. Для отримання виключних прав інтелектуальної власності необхідно повертати продукт на ринок і використовувати патент для досягнення стратегічних цілей. В іншому випадку винахідник може втратити кошти, вкладені у виведення продукту на ринок. Тому Патентний офіс повинен надати якісну відповідь на питання винахідника щодо життєздатності результатів його творчої, інтелектуальної діяльності на ринку [12].

Щодо визначення ролі ноу-хау в моделі відкритих інновацій, то при веденні інноваційної діяльності суб'єкт господарювання може безпосередньо інтегрувати зовнішні ноу-хау у внутрішні процеси НДДКР.

Відкриті інновації мають різні форми свого впровадження в інноваційну діяльність компанії. Серед них особливе місце посідають: залучення в інноваційне підприємство нових ідей і технологій, розвиток вільного програмного забезпечення, а також аутсорсинг вільної інтелектуальної власності. Однією з вагомих переваг зазначеного підходу є підвищення рівня патентної діяльності саме молодих інноваційних підприємств.

Своєрідним переходом від моделі закритих до відкритих інновацій є принцип ведення інноваційної діяльності, коли частина роботи зі створення інновацій передається сторонній організації на умовах договору аутсорсингу. У випадку використання такого підходу компанія може направити залишок значної кількості фінансових ресурсів на просування готового інноваційного продукту [16, 114–115].

Однак, через недостатність для власників прав інтелектуальної власності реальних стимулів для укладання ліцензійних угод щодо, зокрема, об'єктів промислової власності державам із дійсно низьким рівнем правової охорони інтелектуальної власності досить важко залучити значні обсяги технологічних потоків та інвестицій.

Як підкреслив Р. Марчант, головна ідея полягає в тому, щоб Україна розвивала свої компанії, а не продавала ліцензії або технології за кордон. В країні є багато компаній середнього розміру, здатних стати серйозними гравцями на ринку, вони розробляють технології, які продаються за дуже низьку вартість, хоча їх виробництво коштує мільйони гривень [12].

Отже, необхідним є здійснення переходу зі звичного аутсорсингу на іноземні компанії до створення власного інноваційного продукту та започаткування стартапів в Україні, в яких часто створюються проривні технології як драйвер економічного розвитку країни.

Ланки розробки, дослідження ринку, конструювання та ринкового випробування процесу комерціалізації результатів наукових досліджень є його найбільшим лагом, що містить в собі високі ризики неповернення вкладених коштів або характеризується тривалим періодом їх поверненя [3, 42]. Цей фактор також свідчить про необхідність впровадження концепції відкритих інновацій інноваційними підприємствами в Україні для успішної комерціалізації результатів наукових досліджень.

Отже, кожен суб'єкт господарювання стверджує, що розроблена в межах його інноваційного проекту технологія є новою та перспективною для галузі науки й техніки України. Далеко не завжди за цих обставин здійснюється належна перевірка новизни світових досліджень в заявленій галузі. На практиці, аналогічні технології могли бути вже раніше описані або використані іншими суб'єктами права інтелектуальної власності.

Тому потенційний інвестор перед фінансуванням цікавого для нього інноваційного проекту повинен переконатися у відсутності в обраного іннова-

ційного проекту ризиків, пов'язаних з правовою охороною інтелектуальної власності.

Перевірити перспективність і світову новизну технології для прийняття інвестором надійного рішення про надання фінансування певному інноваційному проекту дозволяють доступ до баз даних патентної та наукової літератури в сукупності з патентним ландшафтом.

Отже, правова охорона інтелектуальної власності допомагає зовнішнім партнерам прийняти обґрунтоване рішення щодо необхідності надання допомоги в частині технічних знань та фінансування в подоланні інноваційними ідеями «долини смерті» з періоду створення винаходу до запуску нового продукту.

Кожен український виробник на стадії стартапу або випуску інноваційного продукту стикається з необхідністю підтвердити його якість і безпеку перед інвесторами або замовниками. Через те, що на сьогодні до інноваційного продукту немає затверджених вимог, стартапам потрібно в найближчий час розробити національні стандарти для здійснення випереджальної стандартизації. Оскільки оцінка відповідності є доказом стабільної відповідності інноваційного продукту заявленим властивостям та забезпечує його прискорене та успішне виведення на ринок.

Отже, одним із вагомих показників інноваційних підприємств нового типу є їх здатність до входу в зовнішні партнерства, при реалізації яких отримується колегіальна вигода від кооперації у вигляді запуску спільних інноваційних продуктів. Водночас, дана модель взаємодії компаній накладає на них зобов'язання повної відкритості, до яких, зокрема, належить відкриття технічних характеристик і властивостей технологічних продуктів.

Тому, відкриття інноваційними підприємствами зовнішнім компаніям доступу до власних розробок потребує концепції, яка б відрізняла відкритість інновацій від промислового шпигунства, а також враховувала б необхідність ефективної охорони прав на об'єкти права інтелектуальної власності [2, 18]. Такий підхід має назву «парадоксу інноваційної відкритості», оскільки процеси створення інноваційного продукту потребують залучення зовнішніх джерел інформації для пошуку нових ідей та їх успішного втілення, однак комерціалізація інновацій, зі свого боку, вимагає забезпечення надійної охорони прав на об'єкти права інтелектуальної власності [32, 867].

На вирішення даної проблеми спрямоване укладення договору про конфіденційність і комерційну таємницю (NDA). Таким чином інноваційне підприємство має змогу захистити себе від запозичення бізнес-ідей та розробок, наприклад, програмного коду, баз даних, що є особливо актуальним для IT-індустрії. При порушенні умов даного договору власник комерційної таємниці може захищати своє право інтелектуальної власності шляхом звернення до суду. У цьому випадку сторона-порушник повинна виплатити власнику комерційної таємниці штраф у розмірі, передбаченому у договорі, що компенсує недоотриманий прибуток.

Частка патентів і ліцензій, які вільно обертаються на ринку інтелектуальної власності, а не всередині корпорацій, складає приблизно 10–20 % [28, 287]. Однак, не можна погодитися з поширеною думкою у сфері права інтелектуальної власності, що за такої умови технологічний лідер найчастіше передає тільки ті технології, які для нього є вже застарілими.

Оскільки, для великої кількості інноваційних підприємств, які сьогодні помітно втрачають позиції на ринку в конкурентоспроможних галузях економіки України, досить часто умовою посилення позицій виступає стратегія формування таких тимчасових статутних об'єднань підприємств як консорціуми з випуску нової конкурентоспроможної продукції, яка несе в собі нову додану вартість.

В даний час простежується динаміка активного розвитку інноваційної інфра-

структури. Проте, спостерігається відсутність ефективної взаємодії інноваційних підприємств та наукових установ у системі створення і впровадження результатів наукових досліджень. На вирішення даної проблеми спрямоване утворення науковими та виробничими компаніями кластерів для реалізації спільних креативних інноваційних проектів. Сьогодні формується велика кількість кооперaційних утворень в різних галузях промисловості, зокрема, фармацевтичні, суднобудівні, машинобудівні кластери, а також ІТ кластери на основі спільності інтересів у сфері інформаційних технологій, які часто взаємопов'язані між собою.

Часто поняття інноваційного кластеру визначається як цілісна система підприємств і організацій з виробництва готового інноваційного продукту, що вміщує в себе весь інноваційний ланцюжок від розвитку фундаментальної наукової ідеї до вироблення та дистрибуції готового продукту [29]. Однак, з цією позицією не можна погодитися повною мірою, оскільки інноваційний кластер є об'єднанням не тільки юридичних юридичних, але й фізичних. Слід також додати, що такі інноваційні кластери створюються на засадах довгострокових договорів та є формою мережної взаємодії між їх учасниками.

В умовах розвитку глобальної економіки знань в основі організаційної дії інноваційного механізму повинні бути покладені правові положення концепції відкритих інновацій, що вимагають зміни функцій, здійснюваних структурними підрозділами, відповідальними за дослідження й розробки. Зокрема, вони повинні бути спрямовані на вирішення таких нагальних завдань, як: виявлення, аналіз, відбір та інтеграцію всього масиву різноманітних знань, що існують поза організацією й становлять для неї значну цінність; інтеграцію внутрішніх і зовнішніх знань у більш складні комбінації нових знань, що дозволяють створити нові системі й моделі; генерацію додаткових доходів і прибутку за рахунок надання за кошти результатів власних досліджень іншим юридичним особам, які використовуватимуть їх у своїй інноваційній діяльності [25, 35].

Отже, інноваційні кластери створюють сприятливе середовище для інновацій. Також такі об'єднання роблять абсолютно можливим створення та вдосконалення нових креативних ідей у мережі, яка складається з компаній і організацій, що тісно співпрацюють між собою у сфері інтелектуальної власності. Тобто у такий спосіб за допомогою інноваційних кластерів в інноваційну діяльність активно впроваджується модель відкритих інновацій, що сприяє усуненню перешкод для перетворення інноваційних ідей в нові продукти й отримання максимальної вигоди від глобалізаційних процесів, що є особливо актуальним для ІТ-індустрії.

У світовій практиці права інтелектуальної власності за умов застосування концепції відкритих інновацій основним зовнішнім джерелом інтелектуальної власності для інноваційних підприємств промислової сфери є освітньо-науковий сектор, який виступає постачальником нових технології та ноухау [5].

В більшості випадків великі юридичні особи укладають договори з науково-дослідними організаціями для допомоги у вирішенні суттєвих проблем, що виникають при вдосконаленні товарів і процесів. Для сфери ІКТ притаманою є участь кінцевих користувачів в адаптації й розробці нових програм, персональних виробничих систем. Отже, створюються відповідні технологічні платформи, на яких споживачі поєднують уряд, корпоративних спонсорів і науково-дослідні інститути в товариства, що мають на меті наукові дослідження й розробки нової продукції [26, 98-99]. Це, зі свого боку, вимагає розробки угод щодо розподілу прав інтелектуальної власності та володіння мережевими технологіями. Оскільки, науково-дослідні організації все частіше сьогодні знаходяться у без-

посередній тісній взаємодії з окремими споживачами, організаціями або їх мережами.

Новостворена в освітньо-науковому секторі на запит інноваційного підприємства інтелектуальна власність передається останньому через такі механізми у сфері права інтелектуальної власності як трансфер та комерціалізація технологій [4, 240]. Отже, однією з властивостей промислових інноваційних підприємств в Україні, що активно реалізують стратегію інноваційного розвитку в межах концепції відкритих інновацій, є безпосередня тісна взаємодія з освітньо-науковим сектором.

Однак, на сьогодні досить слабкою стороною для України залишається система правової охорони інтелектуальної власності та ефективного управління нею.

Слід не погодитись із тезою, що діюче законодавство у сфері інноваційної діяльності виключає з інноваційного циклу наукові установи, оскільки автором розробок є вчені, які часто не можуть власними силами організувати вихід своїх винаходів на ринок [8, 14].

Дійсно, відповідно до положень ч. 1 ст. 435 ЦК України первинним суб'єктом авторського права є автор твору. За відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства) [27].

Однак, наукові установи можуть виступати правоволодільцями майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Так, згідно ч. 2 ст. 435 ЦК України, суб'єктами авторського права є також юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону [27].

Можливість для наукових установ бути правоволодільцями майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності надається також у Законі України «Про вищу освіту» 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами).

Ст. 69 даного Закону України визначає можливість набуття, охорони та захисту прав інтелектуальної власності для закладів вищої освіти та учасників освітнього процесу щодо результатів наукової, науково-технічної та інших видів діяльності. Також заклади вищої освіти мають право розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності на об'єкти права інтелектуальної власності та здійснювати заходи з впровадження, включаючи трансфер технологій, об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права на які вони набули.

Відповідно до положень ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» заклади вищої освіти у порядку, визначеному законом, та відповідно до статуту мають право: на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за власні кошти або кошти державного чи місцевих бюджетів (крім випадків, визначених законом); брати участь у формуванні статутного капіталу інноваційних структур і утворених за участю закладів вищої освіти малих підприємств, що розробляють і впроваджують інноваційну продукцію, шляхом внесення до них нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності); засновувати підприємства для провадження інноваційної та/або виробничої діяльності; шляхом внесення нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності) брати участь у формуванні статутного капіталу інноваційних структур різних типів (наукових, технологічних парків, бізнес-інкубаторів тощо) [20].

Аналізуючи прогресивний досвід нормативно-правового регулювання інноваційного розвитку в межах моделі відкритих інновацій різних країн, актуальною постає необхідність подальшого законодавчого закріплення порядку отримання прав інтелектуальної власності науковими установами.

Ця правова реформа почалася з прийнятого у 1980 р. відомого Акта

Бея-Доула, який зробив можливою реалізацію практики отримання малими інноваційними підприємствами й університетами патентів на результати науково-технічної діяльності, що фінансувалася з державного бюджету. Цей закон дозволив університетам мати право на об'єкти права інтелектуальної власності щодо результатів тих науково-технологічних розробок, які фінансуються з державного бюджету, та виняткове право на ліцензування винаходів. Така зміна законодавства сприяла стрімкому зростанню кількості інновацій як в академічних установах, так і на інноваційних підприємствах малого і середнього бізнесу. Свідченням цієї тенденції є статистика, що за наступне десятиріччя кількість патентів, які були отримані академічними університетськими установами США, зросла на 300 % [33].

Яскравим прикладом цього процесу є створення співлабораторій — регіональних спільних підприємств компанії IBM з урядами, комерційними організаціями та дослідницькими центрами. IBM відкрила декілька десятків співлабораторій в ряді країн, включаючи Швейцарію, Ірландію, Росію, Китай, Тайвань, Індію, Австралію та ПАР. Найбільш проблемним правовим питанням при створенні співлабораторій є розподіл прав інтелектуальної власності. В типовій угоді про співпрацю IBM вимагає спільного володіння правами на об'єкти права інтелектуальної власності чи навіть ексклюзивних прав на об'єкти права інтелектуальної власності [10], що у співвідношенні до витрачених зусиль не завжди є вигідним для дослідницьких університетів.

Прикладом створення лабораторій в межах концепції відкритих інновацій в Україні є входження до глобальної мережі шістдесяти Лабораторій інноваційного розвитку (*Accelerator Labs*). Функціонування лабораторії інноваційного розвитку в Україні буде ґрунтуватися на використанні аналізу великих даних та принципів колективного інтелекту, а також знаходженні місцевих інновацій і збільшенні їхнього потенціалу з метою прискорення розвитку. В межах моделі відкритих інновацій при здійсненні партнерства лабораторія інноваційного розвитку в Україні буде використовувати рішення, винайдені Лабораторіями в інших країнах. При цьому успішні рішення в сфері інноваційної діяльності, знайдені в Україні будуть експортовані до інших Лабораторій глобальної мережі [24].

Для українського законодавства притаманним є укладення договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності [27], що визначає умови, способи та порядок здійснення відповідних майнових прав інтелектуальної власності [20].

Отже, при реалізації проєкту Національної стратегії у сфері інтелектуальної власності на період 2020–2025 роки постає необхідність подальшого законодавчого відображення концепції щодо закріплення за розроблювачами права інтелектуальної власності на результати інтелектуальної, творчої діяльності у випадку фінансування НДДКР за рахунок державного бюджету. Це підвищить рівень економічної мотивації розроблювачів оформлювати результати інноваційної діяльності у патенти й інші охоронні документи у сфері права інтелектуальної власності для наступного успішного комерційного обороту.

Сьогодні плідна інноваційна співпраця та партнерство розвиваються не тільки на рівні інноваційних корпорацій, галузей та секторів національної економіки, але також і на міжнародному. Одним із семи пріоритетних напрямів стратегії Європейського Союзу «Європа-2020. Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання» визначено формування інноваційного союзу на базі таких заходів як: поліпшення умов для бізнесу та інновацій через створення єдиного патенту ЄС і спеціалізованого Патентного суду, модернізацію загальних положень про авторське право

і торговельні марки, поліпшення доступу малих і середніх підприємств до інструментів охорони інтелектуальної власності; розширення партнерських відносин та зміцнення зв'язків між освітою, бізнесом і наукою, сприяння розвитку підприємництва шляхом надання підтримки молодим інноваційним компаніям [18].

Пріоритети розвитку системи досліджень та умов її використання для інновацій в ЄС, визначені Дорожньою картою зі створення єдиного європейського дослідницького простору країн ЄС 2015–2020 рр.

Одним із пріоритетів відповідно до її положень виступає впровадження відритих інновацій за моделлю чотирьох спіралей включно (наука, влада, бізнес, суспільство) та узгодження із збереженням прав інтелектуальної власності. Реалізація концепції відкритих інновацій передбачає створення та подальшу підтримку європейських технологічних платформ у пріоритетних напрямах інноваційної діяльності, а саме: біоекономіка (7 платформ); енергетика (8); навколишнє середовище (1); ІКТ (9); виробництво і процеси (8); транспорт (5); наскрізні технології (3) [15, 19–20].

Викликом для України є приєднання до європейських ініціатив «Відкрита наука» та «Відкриті інновації», що передбачено Дорожньою картою інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA) [9], яка була затверджена у 2018 році колегією МОН України. Але, що є важливим, для реалізації цієї карти потрібно мати урядове рішення на рівні КМУ.

Отже, сьогодні надзвичайно актуальним питанням постає істотна зміна моделі реалізації інноваційного процесу в Україні. При здійсненні інтеграції національної інноваційної системи інноваційний процес слід розглядати в аспекті паралельності стадій та значного збільшення рівня його інтегрованості, а також застосування мережевих взаємодій у глобальному середовищі. Такому сучасному підходу абсолютно повно відповідає концепція відкритих інновацій, яка використовує принцип тісної співпраці суб'єкта господарювання із зовнішніми партнерами в ефективій реалізації інноваційної діяльності, що надає для нього дійсно великий доступ до зовнішніх технологічних ресурсів. При залученні технологій ззовні це дозволяє вирішити два завдання. По-перше, скоротити власні витрати на створення інновацій, та, по-друге, отримати додаткові прибутки від видачі ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Однак, для повноцінного переходу українських інноваційних підприємств до парадигми відкритих інновацій необхідно чітко враховувати такі суттєві фактори, як: скорочення часу виходу товару на ринки через зростаючу глобальну конкуренцію, змушуючи суб'єкти господарювання значно прискорювати інноваційний процес та швидко комерціалізувати нову продукцію; ризикованість та подорожчання інновацій через їх зростаючу складність і міждисциплінарний характер [17, 16]. Через високу вартість як отримання, так і підтримки необхідних знань про технології та ринки велика кількість інноваційних підприємство не можуть результативно створювати креативні інновації.

Серед основних завдань відкритих інноваційних систем можна виокремити інтеграцію, що відбувається шляхом поєднання внутрішніх креативних ідей із зовнішніми та їх безпосередньої реалізації в межах інноваційної системи підприємства, а також ефективне використання інновацій, що здійснюється такими шляхами як: самостійне використання об'єкта права інтелектуальної власності, видача ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності, надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншим компаніям, що діють всередині однієї корпорації на визначених умовах, створення спін-офф компаній тощо [2, 19].

Однак, якщо узагальнити наукові підходи до класифікації дієвих механізмів, що можуть використовуватися інноваційними підприємствами у практиці відкритої інноваційної діяльності, то серед них можна виокремити не тільки спін-офф компанії.

До основних форм реалізації відкритих інновацій відносяться також стратегічні та міжгалузеві альянси, спільні підприємства, спільні лабораторії, стартапи, спін-аут компанії, масова кастомізація, краудсорсинг та краудфандинг інноваційної діяльності [13, 180].

Так, суб'єкти інноваційної діяльності, які надають правову охорону інтелектуальної власності інноваційним ідеям мають набагато більше сприятливих умов для укладення стратегічних альянсів. Інноваційні підприємства здобувають велику вигоду, отримуючи реальний доступ до об'єктів НДДКР, що належать їх партнеру, а також від подальшого розвитку власних продуктів під правовою охороною інтелектуальної власності в межах стратегічної угоди.

Зважаючи на стрімкий розвиток технологічних стартапів в Україні, особливо в IT-індустрії, потрібно звернути увагу на успішний досвід Польщі щодо полегшення їх створення в організаційно-правовій формі простого акціонерного товариства. З юридичної точки зору така організаційно-правова форма для інноваційних компаній поєднує в собі ознаки як акціонерного товариства, так і товариства з обмеженою відповідальністю. Перевагами простого акціонерного товариства, що створюють сприятливі умови для формування та подальшої діяльності технологічних стартапів, є простота їх заснування з мінімальним розміром статутного капіталу, строком створення та електронною реєстрацією з використанням онлайн-форми [1].

Одним із перспективних інструментів впровадження відкритих інновацій в інноваційну діяльність України є створення краудсорсингової платформи на основі сучасних мережевих технологій. Під краудсорсингом необхідно розглядати передачу певних елементів інноваційного процесу невизначеному колу осіб, в чому полягає різниця краудсорсингу та аутсорсингу, без укладання договору публічної оферти. Головною особливістю краудсорсингу є те, що інноваційний процес розбивається на окремі елементи (модулі), які виконуються незалежно один від одного [7]. Серед найяскравіших прикладів краудсорсингу як засобу залучення безкоштовного контенту в мережі в межах моделі відкритих інновацій виступають такі успішні проекти як Wikipedia, Wikimapia, Last.fm тощо.

Щодо такої форми реалізації відкритих інновацій як краудфандинг інноваційної діяльності, то вона передбачає фінансування перспективних інноваційних проектів через онлайн-платформу. Це стає ефективним джерелом надходження коштів для успішної комерціалізації результатів наукових досліджень, які найбільше відповідають потребам українського суспільства та індикатором для визначення пріоритетних напрямків наукових досліджень. Однак, значним глобальним недоліком краудфандингу є відсутність забезпечення фінансування інноваційних проектів необхідність яких не є очевидною для суспільства, але є стратегічно важливою для держави в цілому [3, 44–45].

В більшості країн світу вже створені державні портали відкритих інновацій та приватних венчурних підприємств [11, 7]. Інтернет-портали відкритих інновацій максимально розширюють інформаційну базу інноваційного підприємства та значно полегшують пошук потрібної інформації. Після її аналізу, оцінки та можливого виявлення невідповідності, інформація надходить до блоків прийняття рішень. Там формулюються та вносяться потрібні зміни в короткострокових і довгострокових планах інноваційної діяльності суб'єкта господарювання [6, 97]. Наприкінці даного процесу формується великий пакет потрібних внутрішніх і

зовнішніх інновацій, що були отримані за допомогою відкритих інновацій.

Висновки. Отже, модель відкритих інновацій з правової точки зору передбачає подальший розвиток аутсорсингу в науково-дослідній сфері, створення широкої мережі інноваційних підприємств-партнерів, що обмінюються інноваційними ідеями й технологіями на ринковій основі, активне залучення споживачів до інноваційного процесу, що втілює значну демократизацію інновацій, а також подальшу успішну комерціалізацію технологій поза суб'єктами господарювання, де креативна інновація була здійснена або вперше застосована.

Потрібно доповнити, що ефективна правова охорона інтелектуальної власності відіграє ключову роль у полегшенні доступу інноваційних підприємств до бізнес-ангелів, постачальників капіталу ранньої стадії, включаючи насіннєвий капітал, венчурних капіталістів, фінансові установи, які допомагають винаходу, створеному в межах моделі відкритих інновацій, вийти на ринок.

За цих обставин, суб'єкт господарювання отримує значний прибуток від використання іншими компаніями її об'єктів права інтелектуальної власності. Водночас інноваційне підприємство на платних умовах використовує права інтелектуальної власності інших компаній, якщо це сприятиме розвитку бізнес-моделі.

Відкритість інноваційного процесу потребує від окремого інноваційного підприємства партнерства з іншими агентами, серед яких конкуренти, клієнти, постачальники, університети, дослідні інститути тощо, що забезпечує доступ до комплементарних знань, ринків і мереж. Залучення сторонніх і передача внутрішніх напрацювань у зовнішнє середовище перетворили сьогодні створення нового бізнесу у динамічний інтерактивний процес. Здатність гнучко реагувати на отримані ззовні креативні знання та ефективно застосовувати їх в інноваційній діяльності стає ключовим для успіху інновацій і отримання вигоди від тих знань, що створюються в самій компанії. Отже, відкриті інновації націлені на створення нових комерційних можливостей шляхом спільного виведення на ринок нової продукції за рахунок використання комплементарних знань різних партнерів [17]. Завдяки чому клієнти, постачальники та науково-дослідні організації об'єднуються в системи взаємопов'язаних бізнесів в конкретних комерційних і технологічних сферах, що мають назву промислових кластерів. Що є особливо актуальним для розвитку ІТ-індустрії. Такі кластери концентруються в певних високотехнологічних зонах, оскільки пряма соціальна взаємодія та географічна близькість є вирішальними ознаками для відкритих інновацій. На практиці інноваційної діяльності концепція відкритих інновацій застосовується у правовій формі ліцензування, спільних підприємств, технопарків, технологічних центрів, стратегічних альянсів, субпідрядів тощо.

Зокрема, в технопарках та технологічних центрах як найбільш ефективній організаційно-економічній формі інтеграції науки та виробництва здійснюється поєднання технологічних баз, виробничих підприємств та наукових установ. Метою створення даних інноваційних структур є реалізація високих технологій, що є важливим в умовах розвитку цифрової економіки.

Розглядаючи успішний міжнародний досвід у сфері інноваційної діяльності, у світі діє понад 500 технопаркових структур, у США їх знаходиться понад 160, у Китаї, Японії та Франції понад 50, Великій Британії — 46, Швеції — 16, Фінляндії — 17 [23]. Відповідно до актуальних положень Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р на сьогодні в Україні створено та активно функціонують: 40 індустріальних пар-

ків, 26 наукових парків, 16 технопарків, 24 центри інновацій та технологічного трансферу, 22 інноваційних центри, 38 центрів комерціалізації, 24 інноваційних бізнес-інкубатори, один інвестиційно-технологічний кластер, більше 30 кластерів, одне інноваційно-виробниче об'єднання [21].

На нашу думку, для стимулювання інноваційної діяльності в межах концепції відкритих інновацій доцільним є окрім національного регіональне створення технопарків в Україні.

Також вважаємо корисною позицію провідних експертів Економічної комісії Ради Європи та Світового банку, що сучасним тенденціям розвитку технопарків відповідає модель «технопарку без стін», «віртуального технопарку», що є більш ефективною для створення креативних інновацій, особливо для IT-індустрії, ніж традиційна модель технопарків [14].

Пропонуємо, в Законі України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 року № 40-IV (зі змінами) використати позитивний досвід США щодо проведення спільних досліджень і вдосконалення креативних технологій в межах концепції відкритих інновацій. Якщо інноваційне підприємство та університет розробляють нову технологію з оформленням угоди про спільні дослідження, робота, здійснена до проведення спільних досліджень одним із цих суб'єктів, може бути використана в якості попереднього рівня техніки для спільної роботи. Потрібно на нормативно-правовому рівні в сфері інноваційної діяльності детально визначити виключення щодо деяких видів діяльності майбутніх сторін угоди про спільні дослідження в межах концепції відкритих інновацій.

Для активного розвитку цифрової економіки, заснованої на знаннях, креативності та інноваціях, на рівні міських агломерацій необхідним є створення зовсім нових форм і рівнів взаємодії науки, бізнесу та держави. Розглядаючи форми просторової агломерації інновацій та патентів, відповіддю на глобальні виклики сьогодні виступає «розумне місто». Воно розглядається як альтернативний хаб науки, бізнесу та держави в межах реалізації стратегії стрімкого науково-технологічного розвитку України. Отже, «розумне місто» виступає ефективною платформою об'єднання наукових і виробничих компаній для реалізації успішних інноваційних проектів і комерціалізації наукових розробок. Мета створення «розумного міста» повністю відповідає на глобальні виклики сучасності, оскільки використання даними інноваційними центрами сучасних технологій здійснюється для підвищення рівня життя. Такі міста легко адаптуються до зміни зовнішніх умов і максимально ефективно забезпечують задоволення потреб суспільства, не здійснюючи за цих обставин негативного впливу на економічну, соціальну та екологічну сфери. При цьому відбувається підвищення стійкості, життєздатності та керованості міського середовища.

Однак, погоджуємося з позицією В. В. Пасічника, що на практиці виникає актуальна проблема формування параметрів для вимірювання «розумності», вирішення якої дозволило б створити інноваційні методологічні підходи до активної реалізації проектів класу «розумне місто» [22, 102].

Отже, назрілим для України сьогодні у сфері права інтелектуальної власності постає питання розроблення дійсно збалансованого підходу до введення концепції відкритих інновацій, що дозволить уникнути ризиків втрати власних інноваційних ідей та рішень, а також найбільш повно використати усі доступні інноваційні ресурси.

Список використаних джерел / List of references

1. *Андрощук Г. Закон для стартапів — Сейм Польщі вводить просте акціонерне товариство. Інтелектуальна власність. 2019. № 7. С. 56–57.*
2. *Бояринова К. О., Копішинська К. О. Використання концепції відкритих інновацій як рушія взаємодії локальних інноваційних систем. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 4 (154). С. 16–22.*
3. *Василенко О., Сафронова Л. Проблеми процесу комерціалізації результатів наукової діяльності на стадіях з інноваційним лагом. Інтелектуальна власність. 2019. № 10. С. 39–47.*
4. *Волощук Л. О. Інноваційний розвиток та економічна безпека промислових підприємств: проблеми комплексного управління: монографія. Одеса: Одес. нац. політехн. ун-т, 2015. 396 с.*
5. *Волощук Л. О. Роль освітньонаукового сектору у формуванні конкурентного потенціалу та забезпеченні інноваційного розвитку промислового сектору економіки України: матеріали міжнародної конференції «Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України», м. Одеса, 21–22 жовтня 2010 р. ІПРЕЕД НАН України, 2010. С. 35–37.*
6. *Джазовская И. Н., Хохлова И. Г. Роль корпоративных интернет-порталов в обеспечении восприимчивости предприятий к инновациям. Инновации. 2010. № 7 (141). С. 96–99.*
7. *Джефф Хау. Краудсорсинг. Коллективный разум как инструмент развития бизнеса. М.: «Альпина Паблишер», 2012. 288 с.*
8. *Дикань В. Л. Концепція інноваційного розвитку економіки України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. Випуск 52. С. 9–20.*
9. *Дорожня карта інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA): схвалено рішенням колегії Міністерства освіти і науки України протокол від 22.03.2018 № 3/1-7.*
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2018/05/1-dorozhnya-karta-integratsii-ukraini-do-evro.pdf.
10. *Карпенко Д. Мир как одна большая лаборатория. Комп&ньон. 2009. № 48. С. 18–22.*
11. *Краус Н. М. Вплив інноваційної глобалізації на інноваційну глобалізацію економіки України крізь призму інституціоналізму та колаборації. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Випуск 9. 2016. С. 3–8.*
12. *Культурная резолюция. Юридическая практика. 2019. 23 липн. (№ 29–30).*
URL: https://pravo.ua/articles/kulturnaja-rezoljucija/.
13. *Лазаренко Ю. О. Передумови запровадження відкритих інновацій у підприємницькому секторі України. Молодий вчений. 2014. № 12 (1). С. 179–183.*
14. *Мазур А.А., Пустовойт С. В. Технологічні парки України: цифри, факти, проблеми. Наука та інновації. 2013. Т. 9. № 3. С. 59–72.*
15. *Матюшенко І. Ю., Хаустова В. Є., Князєв С. І. Інституційна підтримка науково-інноваційного розвитку при формуванні єдиного дослідницького простору в країнах ЄС і Україні. Наука та інновації. 2017. Т. 13. № 2. С. 5–26.*
16. *Панков А. В. Особливості ведення інноваційної діяльності в умовах впровадження парадигми відкритих інновацій. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 9. С. 113–118.*
17. *Підкамінний І. М., Тимцуник В. І. Інноваційні засади конкурентоспроможності країни та організацій. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 7. С. 13–17.*
18. *Підоричева І. Ю. Інноваційна економіка — це економіка нестандартних рішень. Дзеркало тижня. 2015. 06 листоп.*
URL: https://dt.ua/macrolevel/innovaciyna-ekonomika-ce-ekonomika-nestandartnih-rishen-_.html.
19. *Право інтелектуальної власності для креативних індустрій: Хендбук для тих, хто прагне мати під рукою юриста…і/ розробники: О. Сімсон, С. Гло-*

тов, Т. Дуденко, К. Зеров, О. Кулініч, М. Попов; відп. ред. О. Сімсон, С. Глотов. Х.: Точка, 2019. 76 с.
20. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
21. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/526-2019-%D1%80.
22. Табачишин Д. Р., Ленько В. С., Кунанець Н. Е., Пасічник В. В., Щербина Ю. М. Експертне оцінювання «розумності міста» із застосуванням нечіткої логіки. Штучний інтелект. 2017. № 1. С. 102–110.
23. Татаренко О. М., Корновенко С. В., Технопарки в Україні як елемент інноваційної інфраструктури. Теоретичні і практичні аспекти економіки інтелектуальної власності. 2016. № 6. С. 44-48.
24. Україна приєдналась до глобальної мережі Лабораторій інноваційного розвитку. URL:http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2019/launch_of_accelerator_lab.html?fbclid=IwAR2HnUe_9RTsp3EUthUcxM0y8rasruB-_iIUHnSxU3v_SgEYImsu4odAyzg.
25. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення. Економічна теорія. 2013. № 2. С. 28–45.
26. Федулова Л. І. Тенденції розвитку національних інноваційних систем: уроки для України. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 4. С. 94–104.
27. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
28. Чабан В. Г. Відкриті інновації як інструмент управління інноваційним процесом. Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Спец. вип.: у 2 ч. Організаційно-правові форми агропромислових формувань: стан, перспективи та вплив на розвиток сільських територій / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. О. О. Бєляєв. К.: КНЕУ, 2011. Ч. 2. С. 283–288.
29. Шовкалюк В. С. Організаційні форми управління інноваційними кластерами. Київ: Департамент інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти та науки України, 2009. 79 с.
30. Gassmann O., Enkel E. Towards a Theory of Open Innovation: Three Core Process Archetypes. Proceedings of the R&D Management Conference, Lisbon, Portugal, July 6-9 2004. P. 1–18.
31. Global Innovation Index 2019. Creating Healthy Lives — The Future of Medical Innovation. Cornell University, INSEAD, WIPO, 2019.
URL: https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4434.
32. Laursen K., Salter A. The paradox of openness: Appropriability, external search and collaboration. Research Policy. 2014. Vol. 43, No 5. P. 867–878.
33. Patents Awarded to U.S. Universities. National Science Foundation. 2011.
URL:https://wayback.archive-it.org/5902/20150701011416
http://www.nsf.gov/statistics/seind93/chap5/doc/5e293.htm.
34. The Global Competitiveness Report 2019.
URL:http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.

1. Androshchuk H. Zakon dlia startapiv — Seim Polshchi vvodyt proste aktsionerne tovarystvo. Intelektualna vlasnist. 2019. № 7. S. 56–57.
2. Boiarynova K. O., Kopishynska K. O. Vykorystannia kontseptsii vidkrytykh innovatsii yak rushiia vzaiemodii lokalnykh innovatsiinykh system. Aktualni problemy ekonomiky. 2014. № 4 (154). S. 16–22.
3. Vasylenko O., Safronova L. Problemy protsesu komertsializatsii rezultativ naukovoi diialnosti na stadiiakh z innovatsiinym lahom. Intelektualna vlasnist. 2019. № 10. S. 39–47.

4. Voloshchuk L. O. Innovatsiinyi rozvytok ta ekonomichna bezpeka promyslovykh pidpryiemstv: problemy kompleksnoho upravlinnia: monohrafiia. Odesa: Odes. nats. politekhn. un-t, 2015. 396 s.
5. Voloshchuk L. O. Rol osvitnonaukovoho sektoru u formuvanni konkurentnoho potentsialu ta zabezpechenni innovatsiinoho rozvytku promyslovoho sektoru ekonomiky Ukrainy: materialy mizhnarodnoi konferentsii «Shliakhy ta instrumenty modernizatsiinoho proryvu ekonomiky Ukrainy», m. Odesa, 21–22 zhovtnia 2010 r. IPREED NAN Ukrainy, 2010. S. 35–37.
6. Dzhazovskaia Y. N., Khokhlova Y. H. Rol korporatyvnыkh ynternet-portalov v obespechenyy vospryymchyvosty predpryiatyi k ynnovatsyiam. Ynnovatsyy. 2010. № 7 (141). S. 96–99.
7. Dzheff Khau. Kraudsorsynh. Kollektyvnыi razum kak ynstrument razvytyia byznesa. M.: «Alpyna Pablysher», 2012. 288 s.
8. Dykan V. L. Kontseptsiia innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. 2015. Vypusk 52. S. 9–20.
9. Dorozhnia karta intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho doslidnytskoho prostoru (ERA-UA): skhvaleno rishenniam kolehii Ministerstva osvity i nauky Ukrainy protokol vid 22.03.2018 № 3/1-7.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2018/05/1-dorozhnya-karta-integratsii-ukraini-do-evro.pdf.
10. Karpenko D. Myr kak odna bolshaia laboratoryia. Komp&non. 2009. № 48. S. 18–22.
11. Kraus N. M. Vplyv innovatsiinoi hlobalizatsii na innovatsiinu hlobalizatsiiu ekonomiky Ukrainy kriz pryzmu instytutsionalizmu ta kolaboratsii. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2016. Vypusk 9. 2016. S. 3–8.
12. Kulturnaia rezoliutsyia. Yurydycheskaia praktyka. 2019. 23 lypn. (№ 29–30).
URL: https://pravo.ua/articles/kulturnaja-rezoljucija/.
13. Lazarenko Yu. O. Peredumovy zaprovadzhennia vidkrytykh innovatsii u pidpryiemnytskomu sektori Ukrainy. Molodyi vchenyi. 2014. № 12 (1). S. 179–183.
14. Mazur A.A., Pustovoit S. V. Tekhnolohichni parky Ukrainy: tsyfry, fakty, problemy. Nauka ta innovatsii. 2013. T. 9. № 3. S. 59–72.
15. Matiushenko I. Yu., Khaustova V. Ye., Kniaziev S. I. Instytutsiina pidtrymka naukovo-innovatsiinoho rozvytku pry formuvanni yedynoho doslidnytskoho prostoru v krainakh YeS i Ukraini. Nauka ta innovatsii. 2017. T. 13. № 2. S. 5–26.
16. Pankov A. V. Osoblyvosti vedennia innovatsiinoi diialnosti v umovakh uprovadzhennia paradyhmy vidkrytykh innovatsii. Aktualni problemy ekonomiky. 2013. № 9. S. 113–118.
17. Pidkaminnyi I. M., Tymtsunyk V. I. Innovatsiini zasady konkurentospromozhnosti krainy ta orhanizatsii. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2011. № 7. S. 13–17.
18. Pidorycheva I. Yu. Innovatsiina ekonomika — tse ekonomika nestandartnykh rishen. Dzerkalo tyzhnia. 2015. 06 lystop.
URL: https://dt.ua/macrolevel/innovaciyna-ekonomika-ce-ekonomika-nestandartnih-rishen-_.html.
19. Pravo intelektualnoi vlasnosti dlia kreatyvnykh industrii: Khendbuk dlia tykh, khto prahne maty pid rukoiu yurysta…i/ rozrobnyky: O. Simson, S. Hlotov, T. Dudenko, K. Zerov, O. Kulinich, M. Popov; vidp. red. O. Simson, S. Hlotov. Kh.: Tochka, 2019. 76 s.
20. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 r. № 1556-VII.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
21. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.07.2019 r. № 526-r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/526-2019-%D1%80.
22. Tabachyshyn D. R., Lenko V. S., Kunanets N. E., Pasichnyk V. V., Shcherbyna Iu. M. Ekspertne otsiniuvannia «rozumnosti mista» iz zastosuvanniam nechitkoi lohiky. Shtuchnyi intelekt. 2017. № 1. S. 102–110.

23. Tatarenko O. M., Kornovenko S. V., Tekhnoparky v Ukraini yak element innovatsiinoi infrastruktury. Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky intelektualnoi vlasnosti. 2016. № 6. S. 44–48.
24. Ukraina pryiednalas do hlobalnoi merezhi Laboratorii innovatsiinoho rozvytku. URL:http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2019/launch_of_accelerator_lab.html?bclid=IwAR2HnUe_9RTsp3EUthUcxM0y8rasruB-_iIUHnSxU3v_SgEYImsu4odAyzg.
25. Fedulova L. Innovatsiinyi rozvytok: evoliutsiia pohliadiv ta problemy suchasnoho usvidomlennia. Ekonomichna teoriia. 2013. № 2. S. 28–45.
26. Fedulova L. I. Tendentsii rozvytku natsionalnykh innovatsiinykh system: uroky dlia Ukrainy. Aktualni problemy ekonomiky. 2015. № 4. S. 94–104.
27. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40–44. St. 356.
28. Chaban V. H. Vidkryti innovatsii yak instrument upravlinnia innovatsiinym protsesom. Formuvannia rynkovoi ekonomiky: zb. nauk. prats. Spets. vyp.: u 2 ch. Orhanizatsiino-pravovi formy ahropromyslovykh formuvan: stan, perspektyvy ta vplyv na rozvytok silskykh terytorii / M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, DVNZ «Kyivskyi nats. ekon. un-t im. V. Hetmana»; vidp. red. O. O. Bieliaiev. K.: KNEU, 2011. Ch. 2. S. 283–288.
29. Shovkaliuk V. S. Orhanizatsiini formy upravlinnia innovatsiinymy klasteramy. Kyiv: Departament innovatsii ta transferu tekhnolohii Ministerstva osvity ta nauky Ukrainy, 2009. 79 s.
30. Gassmann O., Enkel E. Towards a Theory of Open Innovation: Three Core Process Archetypes. Proceedings of the R&D Management Conference, Lisbon, Portugal, July 6-9 2004. P. 1–18.
31. Global Innovation Index 2019. Creating Healthy Lives — The Future of Medical Innovation. Cornell University, INSEAD, WIPO, 2019.
URL: https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4434.
32. Laursen K., Salter A. The paradox of openness: Appropriability, external search and collaboration. Research Policy. 2014. Vol. 43, No 5. P. 867–878.
33. Patents Awarded to U.S. Universities. National Science Foundation. 2011.
URL:https://wayback.archive-it.org/5902/20150701011416
http://www.nsf.gov/statistics/seind93/chap5/doc/5e293.htm.
34. The Global Competitiveness Report 2019.
URL:http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.

Надійшла до редакції 01.09.2020 року

Ярмолюк А. Открытые инновации с точки зрения правовой охраны интеллектуальной собственности. Статья посвящена исследованию понятия открытых инноваций и определению роли правовой охраны интеллектуальной собственности в рамках внедрения данной модели. Автор отмечает, что одним из показателей инновационных предприятий нового типа является их способность к входу во внешние партнерства, при реализации которых получается общая выгода от кооперации в виде запуска совместных инновационных продуктов. На основе анализа успешного международного опыта отмечено необходимость применения концепции открытых инноваций субъектами хозяйствования в Украине при осуществлении современного инновационного производства. Поскольку эта модель способствует получению дополнительного интеллектуального потенциала в инновационный процесс.

Ключевые слова: открытые инновации, право интеллектуальной собственности, интеллектуальная собственность, инновационное предприятие, «умный город»

Yarmoliuk A. Open innovation in terms of legal protection of intellectual property. The author notes that according to the latest global trends in the development of intellectual property rights, business entities operate in the context of radical changes taking place in most sectors of the economy. As new breakthrough technologies and subjects of innovative activity appear. The article emphasizes that this perspective envisages the transition of Ukraine to a new production system, which requires institutional changes. According to the author, today there is also a tendency to reduce the life cycle of innovations, increase the speed of implementation of new developments and strengthen the trends of digital transformation. Therefore, the digitalization of the economy requires the involvement of new forms of cooperation with open innovations, including new business models for the use of intellectual property. The article notes that intellectual property, in turn, plays a key role in the development of innovation. At the same time, the importance of intellectual property within the model of open innovation changes with the transformation of economic processes into a creative economy. Today, there is an extremely low level of implementation of creative innovative developments, which indicates the ineffectiveness of the strategy for commercialization of research results. As the author emphasizes, the open innovation model is aimed at solving this problem. Exactly the exchange of knowledge and new results between innovative enterprises and their partners is a major lever for further creative innovation. Therefore, the author determines that effective legal protection of intellectual property plays a key role in promoting innovation within the concept of open innovation. Innovative technologies have been successfully commercialized with the strategic use of intellectual property rights. As indicated in the article, intellectual property also significantly enhances the competitiveness of innovative enterprises, preserves their innovative advantages, and facilitates the process of bringing innovative technologies created under the open innovation model to the market.

Keywords: open innovation, intellectual property rights, intellectual property, innovative enterprise, «smart city»